

گاهنامه خرد

اندیشه‌های یومیه جهت تغذیه روح

لئو تولستوی

مترجم: فرنوش جزینی

www.ketab.ir

نشرنون

سرشناسه: تولستوی، لنو، ۱۸۲۸ - ۱۹۱۰ م.

عنوان و نام پدیدآور: گاهنامه خرد: اندیشه‌های یومیه جهت تغذیه روح / لنو تولستوی؛ مترجم: فروتن جزینی؛
مشخصات نشر: نشر نون، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۲۹۶ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
فروست: منظومه ترجمه: ۱۴۱.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۵۲-۹۴-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: عنوان اصلی: Krug chteniia. Selections.
عنوان دیگر: اندیشه‌های یومیه جهت تغذیه روح.
موضوع: راه و رسم زندگی — کلمات قصار
موضوع: Conduct of life — Quotations, maxims, etc
موضوع: فرزانیگی — کلمات قصار
موضوع: Wisdom -- Quotations, maxims, etc.
موضوع: دعاهاى روزانه
موضوع: Devotional calendars
شناسه افزوده: جزینی، فروتن؛ ۱۳۵۱ - مترجم
رده‌بندی کنگره: BJ۱۵۸۱/۲
رده‌بندی دیویی: ۱۷۰/۴۴
شماره کتابشناسی ملی: ۷۳۹۶۲۶۳

لنو تولستوی

مترجم: فروتن جزینی

گاهنامه خرد

مترجم: جزینی نشر: الهام راشدی
ویراستار: بهنام شهبازی
۳۹۶۰۰ / ۲۹۶ ص
تیراژ: ۵۰۰ نسخه
چاپ اول: ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۵۲-۹۴-۰
ISBN: 978-622-6652-94-0
کانال تلگرام: telegram.me/noonbook
تلفن و شبکه اجتماعی: ۰۹۳۸ ۳۱۱ ۸۳۲۲

NOONBOOK.IR

noonpub@gmail.com

هرگونه برداشت از متن اعم از بازنویسی، نمایشنامه و... از تمام یا قسمتی از این کتاب به هر شیوه منوط به اجازه کتبی و قبلی از ناشر است.

NOON Publisher

http://instagram.com/noonbook

noonpub@gmail.com

+98-938 411 8322

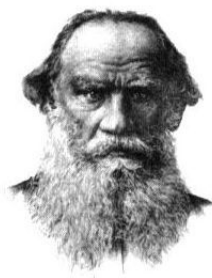

منظومه داستان ترجمه - ۱۴۰

Printed in IRAN

@NOONBOOK

#نشرنون

تولستوی و خلق کتاب گاهنامه خرد

پیتر سکیرین^۱

این کتاب آخرین اثر بزرگ لئو تولستوی بود. او با این اثر رؤیای حدوداً پانزده ساله خود را برآورده کرده و رؤیای «جمع‌آوری خرد و اندیشه چندین قرن در یک کتاب» تولستوی تلاش فراوانی برای آفرینش این اثر کرد. او بین سال‌های ۱۹۰۴ و ۱۹۱۰ سه بار آن را از نو ویرایش و بازنگری کرد. این کتاب یکی از کتاب‌های مورد علاقه روزانه او به حساب می‌آمد؛ کتابی که او تا آخر عمرش به‌طور مستمر و هر روز آن را مطالعه می‌کرد.

اوایل دهه ۱۸۸۰ بود که ایده اولیه این اثر ذهن تولستوی را به خود مشغول کرد. عنوان اصلی این کتاب گاهنامه خرد - «اندیشه‌های یومیه جهت تغذیه روح، نوشته بزرگ‌ترین فیلسوفان و مردمان همه ادوار» - بود که در سال ۱۸۸۴ به ذهنش راه یافت. او پانزده مارس همان سال در یادداشت روزانه‌اش نوشت: «من باید حلقه‌ای از مطالعه برای خود بسازم: اپیکتیتوس^۲، مارکوس آئورلیوس^۳، لائوتسه^۴، بودا، پاسکال، بزرگان عهد جدید؛ کسانی که همگان نیازمندشان هستند.» در سال ۱۸۸۵ او در نامه‌ای به دستیارش، آقای ولادیمیر چرتکف^۵، نوشت: «می‌دانم برقراری

۱. Peter Sekirin: مترجم کتاب از زبان روسی

۲. Epictetus: فیلسوف رومی

۳. Marcus Aurelius Antoninus: امپراتور روم و فیلسوف رواقی و نویسنده

۴. Lao-Tzu: فیلسوف معروف به استاد کهن

۵. Vladimir Grigoryevich Chertkov: ویرایشگر آثار لئو تولستوی و یکی از برجسته‌ترین طرفداران مکتب تولستوی پس از انقلاب‌های سال ۱۹۱۷ بود که در ایجاد شوراهای در انجمن‌های گروه‌های مذهبی نقش مهمی ایفا کرد.

ارتباط با متفکران بزرگی چون سقراط، اپیکتیتوس، ماتئو آرنولد، پارکر^۲ و... چه قدرت درونی و آرامش و شادمانی‌ای نصیب آدم می‌کند. آن‌ها از آنچه برای بشر اهمیت دارد سخن می‌گویند، از معنای زندگی و فضیلت. می‌خواهم کتابی بنویسم که بتوانم در آن از راه و رسم یک زندگی خوب سخن بگویم.»

روند گردآوری این افکار و اندیشه‌ها قریب به پانزده سال به طول انجامید. تولستوی از دسامبر سال ۱۹۰۲ تا ژانویه سال ۱۹۰۳ مشغول نگارش این کتاب بود، سپس اواخر دهه هفتاد زندگی خویش به یک بیماری جدی مبتلا شد. درست حین موشکافی و تفکر و تعمق بین مرگ و زندگی، گردآوری آنچه بعد نامش را هر روز با یک سخن حکیمانه^۳ نامید به دلش افتاد. در نهایت هنگامی که کتاب را به دست ناشر سپرد در یادداشت خود نوشت: «برقراری ارتباط با خردمندترین و ارزشمندترین کسانی که کتاب‌هایشان را مطالعه کرده‌ام و اندیشه‌هایشان را برای حلقه مطالعه‌ام برگزیده‌ام، بالاترین و روحانی‌ترین احساس را در من پدید آورده است.» او اغلب در یادداشت‌های خود به تفکر و تعمقی که این کتاب خواننده را به آن وامی‌دارد اشاره می‌کند و به اشکال مختلف بر این مطلب تأکید دارد که «چه چیزی می‌تواند با ارزش‌تر از ارتباط روزانه با خردمندترین انسان‌های دنیا باشد؟» تولستوی، همان‌طور که بارها هم به این قضیه در بین همکاران و دوستان خود اشاره کرد، در این کتاب افراد را از میان بهترین نویسندگان و با دقت زیاد انتخاب کرد. آن‌ها طیف وسیعی از دیدگاه‌های فلسفی، دورنماهای فرهنگی و دوره‌های گوناگون تاریخی را به خواننده نشان می‌دهند. تولستوی نوشت: «این اثر می‌تواند خوانندگان را از اینکه به همراه کانت و دیگر متفکران معروف در کتاب من به اندیشه‌های لوسی مالوری^۴، ژورنالیست ناشناخته آمریکایی از اورگون، دست پیدا می‌کنند شگفت زده کند.» چاپ نخست این اثر در سال ۱۹۰۴ با عنوان *اندیشه‌های خردمندان*^۵ منتشر شد. در طول زندگی تولستوی و بین سال‌های ۱۹۰۴ تا ۱۹۱۰ سه نوبت به چاپ رسید و هر بار با

۱. Matthew Arnold: نویسنده انگلیسی

2. Theodore Parker

3. *A Wise Thought for Every Day*

4. Lucy A. Mallory: نویسنده، ناشر، سردبیر و متفکر آمریکایی

5. *Thoughts of Wise Men*

یک عنوان فرعی متفاوت: راه و رسم زندگی^۱، دایرة مطالعه^۲ و هر روز با یک سخن حکیمانه.

بین سال‌های ۱۹۰۴ و ۱۹۰۷، تولستوی با ویرایش تازه اثر آن را کامل‌تر کرد و برگردان از نسخه روسی به انگلیسی آن هم از روی همین اثر ویراسته است. در اواسط ماه اوت سال ۱۹۰۵ او در مقدمه‌اش چنین عنوان کرد: «من این اثر را تجدیدنظر و بازنگری دیگری کرده‌ام و اکنون ارزشی دوچندان یافته است. دو ماه از خواندن همه چیز دست کشیده‌ام. نه روزنامه، نه مجله؛ و حس خیلی خوبی داشتم. من از همه بیشتر از نادانی و جهالت و به‌خصوص فقر فرهنگی و اخلاقی جامعه‌مان در حیرتم ... تمام تعلیم و آموزه‌های ما باید از میراث فرهنگی اجداد و بهترین متفکران دنیای ما تأثیر پذیرد.»

تفاوت عمده بین چاپ نخست این اثر (اندیشه‌های خردمندان) و چاپ بعدی (گاهنامه خرد) در این بود که تولستوی، در سری جدید، این تفکرات و اندیشه‌ها را با توجه به موضوعات برای یک روز، هفته و ماه خاصی دسته‌بندی کرده است. او در ۳ ژوئن سال ۱۹۰۴ در یادداشت خود نوشت: «من مشغول نگارش یک حلقه مطالعه روزانه هستم. یک سری افکار و اندیشه‌های گوناگون را انتخاب و بنا بر موضوعات زیر دسته‌بندی کرده‌ام: خدا، خرد، قانون، عشق، ذات خداگونه بشر، ایمان، فریب، کلام، جان‌فشانی، جاودانگی، خوبی، مهر‌بانی، وحدانیت بشر، عبادت، آزادی، کمال، کار و غیره.» تولستوی از هشتصد گفتار و اندیشه خویش سخن گفت که طی سال‌ها تفکر آن‌ها را به نگارش درآورده یا از میان دیگر نوشته‌ها و یادداشت‌هایش برداشت کرده بود. او معمولاً هر روز را با یک گفتار از خود شروع و نقل‌قول‌هایی از منابع دیگر به آن می‌افزود و هر روز را با یک گفتار از خویش به پایان می‌رساند.

افزون بر آن، او شرحی مختصر برای انتهای هر هفته می‌نوشت. هر نوشته منطبق با موضوع اخلاقی، فلسفی یا مذهبی همان هفته؛ او در کل پنجاه‌ودو داستان آماده کرد و نامش را داستان‌خوانی‌های یکشنبه^۳ نامید. اکثر این پنجاه‌ودو داستان توسط تولستوی نوشته شده و مابقی انتخاب و تنظیم‌شده از نوشته‌های افلاطون، بودا،

1. The Way of Life

2. Circle of Reading

3. The Sunday Reading Stories

داستایفسکی، پاسکال، لسکوف^۱، چخوف و بقیه نویسندگان بود. نثر تولستوی در داستان‌خوانی‌های یکشنبه خیلی متفاوت از پیچیدگی کارهای قبلی او است. این داستان‌ها، که به شدت از سوی پاسترناک^۲ و سولژنیتسین^۳ مورد تحسین قرار گرفتند، به زیبایی تقریباً ابتدایی و بسیار ساده نوشته شده بود، چرا که قرار بر این بود تا مخاطب وسیع‌تری را در بر بگیرد. تولستوی در این داستان‌ها فرم و قالب فلسفی را در هم ادغام و شکل ساده‌تری از آن ساخت؛ از آنجا که این داستان‌ها در تمام نسخه‌های به چاپ رسیده این اثر وجود نداشت و از سوی دیگر به جهت پرهیز از طولانی شدن اثر در نسخه فعلی از آن صرف نظر شده است.

تولستوی در ۲۱ دسامبر سال ۱۹۰۴، که بعد از خوانش دوباره و ویرایش مجدد اثر عنوان گاهنامه: *حلقه روزانه مطالعه*^۴ را به آن اختصاص داد، در یادداشت خود نوشت: «روزهایی که وقت خود را با بهترین و خردمندترین اندیشمندان دنیا می‌گذراندم، در اوج معنویت و اخلاق سیر می‌کردم.» این عنوان در دومین نسخه بازنویسی، که در سال‌های ۱۹۰۵ - ۱۹۰۷ منتشر شد، به نام اندیشه‌های جمعی خردمندان بر اساس حقایق، زندگی و رفتار، گردآوری بر اساس روزهای سال توسط لئو تولستوی^۵ تغییر پیدا کرد. از همان چاپ نخست این کتاب همیشه روی میز تولستوی بود و کتاب مورد علاقه او در پنج سال آخر زندگی‌اش به حساب می‌آمد. هر روز، از سال ۱۹۰۵ تا ۱۹۱۰، او افکار و اندیشه‌های حاضر در کتاب را بر اساس همان روزهای مربوط به سال مطالعه می‌کرد و همان عادت‌ها و رفتار را به همه دوستانش هم توصیه می‌کرد. در ۱۶ ماه می سال ۱۹۰۸، او برای مردی به نام گوسف نوشت: «من درک نمی‌کنم چطور برخی افراد می‌توانند بدون ارتباط با خردمندترین انسان‌هایی که روی کره زمین زندگی کرده‌اند به زندگی ادامه دهند؟ ... من با خواندن این کتاب هر روز احساس شغف می‌کنم.»

تولستوی این کتاب را در سال ۱۹۱۰، که سال آخر عمرش هم به حساب می‌آمد، برای بار سوم بازخوانی و ویرایش کرد؛ کوتاه‌تر و ساده‌تر با عنوان راه و رسم زندگی.

1. Leskov

۲. Boris Leonidovich Pasternak: نویسنده روسی

۳. Aleksandr Isayevich Solzhenitsyn: نویسنده روسی

4. *The Calendar: The Circle of Reading for Every Day*

5. *Wise Thoughts by Many Writers on Truth, Life, and Behavior Collected and Arranged for Every Day of the Year by Leo Tolstoy*

او امید داشت این کتاب برای افرادی با حداقل سواد، حتی دهقانان و بچه‌ها، قابل فهم و قابل درک باشد و تولستوی با گفتن این جمله که «کتابی برای میلیون‌ها انسان عادی که بی‌برویرگرد بسیار مهم‌تر و مفیدتر از رمانی است که قشر مرفه تنها برای مدت زمان کوتاهی آن را خوانده و خیلی زود هم به فراموشی می‌سپارند» به احتمال زیاد قصد مقایسه آن با کتاب جنگ و صلح را داشته است. دیگر نسخه‌های آن در سال‌های ۱۹۱۱ و ۱۹۱۲ در اوکراین و سن‌پترزبورگ در دسترس عموم قرار گرفت. نسخه آلمانی این اثر به سال ۱۹۰۷ شامل منابع بی‌شماری از نقل قول‌های او است. اثری که اکنون می‌خوانید با عنوان گاهنامه خرد به سال ۱۹۱۲ در روسیه به چاپ رسید اما بعد از انقلاب روسیه رژیم شوروی از چاپ مجدد آن به علت جهت‌گیری‌های معنوی اثر و یک سری عبارت‌ها و نقل قول‌های مذهبی امتناع کرد. هنگامی که سال ۱۹۱۵ مجدداً در روسیه به چاپ رسید، بعد از اصلاحات دموکراتیک اخیر، از موفقیت بسیار زیادی بهره‌مند شد و بالای سیصد هزار نسخه از آن به فروش رسید.

این کتاب پیش از این به انگلیسی ترجمه نشده بود. اولین ترجمه انگلیسی کتاب گاهنامه خرد یک کشف واقعی برای خوانندگان انگلیسی‌زبان بود که به دست یکی از بزرگ‌ترین رمان‌نویسان و متفکران جهت‌آگاه‌ترین و ارزشمندترین میراث معنوی دنیا خلق شده است و روایت‌کننده بزرگ‌ترین آثار مذهبی، فلسفی و ادبی‌ای است که جهان تاکنون به خود دیده. بهترین اثر در خلق نبوغ انسانی، اثری که می‌تواند یک راهنمای کامل عملی و معنوی برای چگونه زیستن در صلح و آرامش و راه و روش زندگی با رضایتمندی و مهربانی و شادمانی باشد. هدف اصلی تولستوی انتقال خرد و اندیشه به بخش گسترده‌ای از انسان‌ها بود، «سرگرم کردن میلیون‌ها خواننده». این هدف در این زمان و دوره‌ای که نیازهای معنوی به شدت افزایش یافته، همچنان جذاب و الزام‌آور است.

مقدمه

کتاب حاضر دربرگیرنده اندیشه‌ها و افکار تعداد کثیری از متفکران و بزرگان دنیا در یک مجموعه است. در پایان هر سخن نام نویسنده آن درج شده، گرچه به منبع دقیق یا کتابی که این گفتار از آن استخراج شده است اشاره‌ای نکرده‌ام. در برخی موارد، ترجمه این سخنان مستقیماً از زبان اصلی نیست بلکه از زبانی است که برایم آشنا بوده، به همین دلیل گاهی ترجمه‌های من ممکن است کاملاً با نمونه اصلی آن تطابق نداشته باشد. موقع ترجمه کلام متفکران آلمانی، فرانسوی یا ایتالیایی سعی می‌کردم تا جایی که ممکن است آن را برای خواننده ساده، کوتاه و قابل فهم‌تر سازم و از تکلف بیش از حد پرهیز کنم. خوانندگان ممکن است مدعی شوند فلان سخن از پاسکال یا ژان ژاک روسو نیست اما مطمئناً هیچ شک و شبهه‌ای در انتقال مفهوم این اندیشه‌ها در فرم و قالبی اصلاح شده وجود ندارد؛ بنابراین اگر کسی مایل باشد این اثر را به زبان دیگری برگرداند توصیه من این است که به دنبال منبع سخنان کولریج، شاعر و نویسنده انگلیسی، یا کانت، فیلسوف آلمانی، یا روسو، نویسنده فرانسوی، نباشد و مستقیم هر آنچه را من نوشته‌ام ترجمه کند. دلیل دیگری که برخی از این سخنان ممکن است با نسخه اصلی آن مطابقت نداشته باشند این است که من در آن زمان برای وضوح و شفافیت عبارات مجبور به تغییر برخی واژه‌ها می‌شدم. در برخی موارد حتی این سخنان را کاملاً به زبان خویش بیان می‌کردم، آن هم به این دلیل که مقصود و هدف من از نگارش این کتاب ترجمه لغت به لغت افکار و اندیشه‌های دیگر نویسندگان و بزرگان نبود بلکه جهت استفاده قشر وسیعی از این میراث به جامانده از نویسندگان و بزرگان و دسترسی راحت و آسان به آن بود که مرا بر این کار واداشت تا کتابی شود که با خواندن هر روزه آن بهترین افکار و احساسات را به خواننده منتقل کند.

امیدوارم خوانندگان این کتاب همان حسی را که من هنگام خلق این اثر از این اندیشه‌ها و گفتارها گرفتم تجربه کنند؛ همان احساس و حالی که حتی بارها و بارها بعد از خواندن مجدد و روزانه این کتاب برای بهبود نسخه قبلی از آن دریافت کرده‌ام.